

SERVICII DE SUSȚINERE A TINERILOR DEFAVORIZAȚI SUPPORTING SERVICES FOR DISADVANTAGED YOUNG PEOPLE

*Inga Platon, dr. în psihologie, lector univ.,
catedra Psihopedagogia Educației Preșcolare, UST
Inga Platon, PhD in psychology, university lecturer,
Department of Psychopedagogy of Preschool Education, UST
ORCID:0000-0002-9916-8289*

Abstract. *This article reflects the situation of young people coming from the Republic of Moldova, especially the high level of social exclusion of the youngsters with fewer opportunities which requires current and continuous investment actions among the deprived young generation with primary focus on education, health and occupation. There arises a compelling need of a support service that would deal with the (re)integration and social inclusion of the young with fewer opportunities. This articles shows the model and the results of the service called "In Cammino" Assisted Social Housing rendered by the Regina Pacis Foundation. Foundation intends to support and expand the services designed for the youngsters with fewer opportunities for their successful reintegration into society.*

Key-words: *social services, reintegration of the young with fewer opportunities, "In Cammino" Assisted Social Housing, minimum quality standards.*

În condițiile provocărilor demografice prin care trece Republica Moldova și abordarea viitorului său socioeconomic, inevitabil se impune și problema situației tinerilor, dezvoltării lor și facilitarea unor servicii pentru tineret care să servească drept vector al investiției în capitalul uman.

Momentan, tinerii reprezintă a treia parte din populația țării, constituind o componentă strategică a dezvoltării durabile a societății. În *Ghidul practic pentru factorii de decizie din domeniul elaborării de politici* este specificat că "Sectorul de Tineret este un domeniu cross-sectorial, ceea ce determină necesitatea unei abordări comprehensive, bazate pe evidență a politicilor publice, în scopul asigurării reflectării cât mai eficiente a priorităților tinerilor în politicile sectoriale cu impact asupra tinerilor" [4, p. 2].

În Republica Moldova, reglementarea sectorului de tineret este asigurat de un set semnificativ de acte normative precum: Legea cu privire la tineret 215 din 29.07.2016, Legea Voluntariatului nr. 121 din 18.06.2010, Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020, Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți nr.140 din 14.06.2013 etc.

Este necesară existența unui document de planificare strategică care ar aborda problemele sectorului de tineret. Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr.1006 din 10 decembrie 2014 a fost aprobată Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020 care servește prerogativă de dezvoltarea a sectorului [5].

Scopul strategiei este de a dezvolta și de a consolida sectorul de tineret pe parcursul anilor vizați de Strategie, contribuind astfel la crearea unui mediu adecvat pentru a asigura evoluția fiecărui tânăr în plan personal și profesional, inclusiv a celor din grupurile cu posibilități reduse. Investițiile în sectorul tineretului presupune alocarea de resurse sporite pentru dezvoltarea unor domenii ale politicii de tineret, și creșterea capacității și promovarea potențialului tinerilor. Acestea fiind modeste au asigurat condiții și măsuri limitate pentru a facilita sporirea calității

vieții, (re)integrarea socială a tinerilor în general și a tinerilor în situație de risc în special, iar tergiversarea reformelor socioeconomice și sociopolitice agravează situația acestora.

Conform datelor statistice naționale, generația tinerilor este în descreștere continuă. Repartizarea tinerilor pe sexe, se prezintă astfel: 49,9% – femei și 50,1% – bărbați. Pe parcursul ultimilor ani populația cu vârsta de 14-19 ani a scăzut cu 58,2 mii persoane, iar ponderea acestei categorii în numărul total al tinerilor s-a micșorat de la 24,6% la 01.01.2014, până la 22,8% la 1 ianuarie 2019. Numărul persoanelor în vârstă de 20-24 ani a scăzut cu 79,0 mii persoane sau cu 4,4 puncte procentuale [1].

În ultimele decenii se înregistrează gradul înalt de excluziune socială a tinerilor. Pe segmentul educației potențialului tânăr, în Republica Moldova nu sunt vizibile succesele în creșterea nivelului de educație a populației. Numărul elevilor și studenților este în descreștere continuă, în 2019 înregistrând o reducere cu 25,1% față de anul 2014 [2]. Circa 29-33% nu urmează nici o formă de instruire sau pregătire profesională și nu sunt încadrați în câmpul muncii [8], Republica Moldova având la acest capitol cei mai nefavorabili indicatori printre țările din regiune. Peste 31% dintre cei ocupați au locuri de muncă informale, iar în rândul tinerilor salariați 10,4% lucrează fără contracte individuale de muncă. Peste 16% din potențialul tânăr al țării este plecat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare [3], ceea ce confirmă gradul înalt de vulnerabilitate și excluziune socială a tinerilor.

În acest context general privind situația tuturor tinerilor din RM și mai agravantă este soarta tinerilor defavorizați (tineri orfani, rămași fără ocrotirea părintească, tineri care au ieșit din instituții rezidențiale sau tineri cu dezabilități).

Conform raportului Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în 2019 se aflau la evidență 41817 copii separați de părinți dintre care 36817 (88,04%) copii la care părinții/unicul părinte sunt plecați peste hotare, 1112 (2,65%) copii cărora li s-a stabilit statutul de copii rămași temporar fără ocrotire părintească, 3483 (8,32%) copii cărora li s-a stabilit statutul de copii rămași fără ocrotire părintească, 405 (0,96%) copii luați de la părinți din cauza existenței pericolului iminent pentru viața sau sănătatea lor.

La sfârșitul anului 2019 în evidență se aflau 10953 copii aflați în situație de risc, din mediul urban – 3006 și rural – 7947, dintre care 2186 de copii au fost scoși de la evidența statului din cauza împlinirii majoratului, plasați în alte servicii și altele - cazuri nespecificate de minister [6]. Deși numărul copiilor din sistemul rezidențial este în continuă descreștere în ultimii ani, aproximativ 1000 de copii sunt instituționalizați anual [7], acești copii la împlinirea majoratului beneficiază sporadic sau limitat de careva servicii sau garanții de incluziune socială din partea autorităților statale. Având în vedere datele statistice cu privire la copiii aflați în situație de risc și lipsa mecanismelor, instrumentelor și serviciilor susținute în comunitate în vederea (re)integrării în societate a tinerilor defavorizați se constată gradul înalt de vulnerabilitate și susceptibilitate la diferite riscuri, ceea ce compromite oportunitățile și potențialul de dezvoltare al tinerilor: sărăcia, inechitatea oportunităților educaționale, de instruire și acces la informație, oportunități economice, starea sănătății și formarea deprinderilor nocive.

Prin urmare, se impun câteva acțiuni urgente, și anume: investiția curentă și continuă în rândul generației tinere defavorizate cu implicații prioritare în educație, sănătate și ocupație. Apare necesitatea stringentă în existența unui serviciu de suport pentru (re)integrarea și resocializarea tinerilor defavorizați care să prezinte o continuitate a serviciilor de protecție și îngrijire pentru copii aflați în situație de risc.

Tot mai evidentă devine importanța dezvoltării instrumentelor și consolidarea capacităților decidenților și a societății civile în evaluarea relevanței unui document asupra domeniului de tineret și dezvoltarea, și implementarea serviciilor de suport adresate tinerilor defavorizați.

În Republica Moldova există câteva servicii de suport oferite tinerilor defavorizați care sunt susținute de către un număr limitat de ONG-uri, așa cum este AO Demos, Lumos, Concordia Proiecte Sociale, Misiunea Socială Diaconia, care prestează anual servicii de suport pentru integrarea socială a tinerilor defavorizați, ceea ce acoperă un procent modest din numărul total de tineri aflați în situație de risc. În acest sens, Fundația "Regina Pacis" având la bază misiunea sa - *crearea unui mediu protector pentru dezvoltarea copiilor și tinerilor expuși riscului și creșterea calității vieții persoanelor în etate*, își propune să consolideze efortul său în a oferi suport tinerilor defavorizați.

Fundația "Regina Pacis" cu suportul financiar al Asociației Germane "Revovabis" a creat în 2015 un serviciu social destinat tinerilor fete defavorizate.

Scopul serviciului Locuința Socială Asistată „In Cammino” din mun. Chișinău este de a oferi servicii calitative pentru tineri defavorizați, pentru a-i (re)integra în societate.

Obiectivele serviciului sunt:

- Îmbunătățirea calității vieții a tinerilor defavorizați prin oferirea protecției temporare (găzduire), orientarea vocațională, facilitarea integrării educaționale și profesionale și dezvoltarea abilităților sociale.
- Dezvoltarea serviciilor sociale asistate cu actorii interesați, co-împărțite cu comunitatea și lobate factorilor de decizie pentru a spori capacitatea tinerilor de a avea acces la drepturi și șanse egale pentru a fi (re)integrați.

Beneficiarii direcți ai serviciului social sunt tinerii defavorizați (18-23 ani) care dețineau până la împlinirea vârstei de 18 ani statutul de copil rămas fără ocrotire părintească sau copil în situație de risc. Tineri defavorizați, atât fete cât și băieți care vor să-și facă studiile în învățământul profesional tehnic secundar, profesional tehnic și superior sau să se încadreze în câmpul muncii și nu dispun de loc de trai sau suport din partea rudelor pentru ași atinge scopul.

Pentru a da curs mai amplu dezvoltării serviciilor sociale asistate, atât la nivel de instituirea unui cadru legal unic pentru asemenea servicii, cât și pentru sporirea și monitorizarea calității serviciilor adresate tinerilor una din activitățile asumate de Fundația "Regina Pacis" este participarea la grupul de lucru în cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova. Momentan, locuințele sociale asistate nu sunt acreditate de către stat, iar acest tip de serviciu este finanțat exclusiv de către parteneri străini prin intermediul proiectelor. În vederea acreditării acestui serviciu, dar și contractarea ulterioară a acestuia de către stat, grupul de lucru (constituit din membrii societății civile și reprezentanții ministerului) are ca scop finalitatea elaborării Standardelor minime de calitate pentru Serviciului social „Locuința Socială Asistată” și a Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea serviciului dat.

În scopul atingerii obiectivelor propuse în cadrul serviciului social oferit tinerilor din Locuința Socială Asistată "In Cammino" se realizează următoarele **activități**:

Selectarea beneficiarilor. Selectarea beneficiarilor are loc în baza criteriilor stabilite în cadrul Regulamentului de organizare și funcționare al serviciului:

- beneficiari post-instituționalizți, (din centre de plasament), cu statut determinat de orfani;
- beneficiari cu statut nedeterminat, însă rămași fără suport din partea familiei biologice.

Asistență propriu zisă adresată beneficiarelor. La intrarea beneficiarelor în cadrul serviciului fiecare tânără semnează un acord de găzduire și un contract de răspundere materială. Se elaborează

cu fiecare beneficiară în parte Planul Individualizat de Asistență, se identifică sprijinul care va fi acordat tinerei pe parcursul găzduirii, obiectivul de primă importanță fiind continuarea studiilor și/sau angajarea în câmpul muncii. În perioada de asistență oferită în cadrul serviciului se ține cont să se realizeze și obiectivul ce ține de dezvoltarea deprinderilor de autogospodărire, autonomie personală, petrecerea timpului liber, planificarea bugetului, dezvoltare personală etc. Ținerile sunt ghidate în scopul educării unui mod sănătos de viață. În scopul educării angajamentului și responsabilității, beneficiarele sunt încurajate să își asume și activități de voluntariat, a câte 5 ore pe săptămână, sau în activitățile social utile (de ex.: confecționarea măștilor de protecție pe perioada pandemiei pentru bătrânii nevoiași).

Formarea deprinderilor sociale și pregătirea beneficiarilor pentru un trai independent. Sunt organizate o serie de activități de grup și individuale (training-uri, workshop-uri, tabere de vară, activități de voluntariat):

- activități de dezvoltarea deprinderilor de autogospodărire;
- activități de dezvoltarea deprinderilor de autonomie personală;
- activități educative ce vizează un mod sănătos de viață;
- activități pentru dezvoltarea deprinderilor de administrare a banilor;
- activități de petrecere a timpului liber;
- activități de asistare la angajarea în câmpul muncii;
- activități de dezvoltare personală;
- activități de dezvoltare a competențelor sociale, comunicaționale, emoționale, relaționale;
- activități de învățare și cursuri de formare profesională.

Activitatea de socializare INSPIRĂ. Scopul activității de socializare INSPIRĂ este de a crea un context de socializare și facilitare a experiențelor de relaționare și comunicare pentru tinerele asistate cu persoane notorii, afirmate în mediul său socio-profesional.

Obiectivele activității sunt:

- să preia bunele practici de dezvoltare personală și profesională;
- să dezvolte abilități de comunicare armonioasă în relațiile cu ceilalți;
- să observe modele comportamentale bazate pe norme funcționale și valoroase unui anumit mediu socio-profesional;
- să acumuleze experiență în dezvoltarea unor relații durabile de prietenie și colaborare;
- să dezvolte și să aprofundeze reguli din Codul bunelor maniere cu privire la ospitalitatea unei gazde bune;
- să faciliteze o atitudine comportamentală motivațional-volitivă față de viitorul său;
- să dezvolte abilități culinare;
- să sensibilizeze societatea cu privire la dificultățile și nevoile de integrare a tinerelor aflați în situație de criză.

Sensibilizarea opiniei publice și a factorilor de decizie (statale și non-statale) cu privire la dificultățile și nevoile tinerilor defavorizați. Activitățile Locuinței Sociale Asistate “In Cammino” sunt reflectate în cadrul:

- reportajelor TV, care au scopul de a familiariza publicul țintă despre serviciul social și avantajele pe care le oferă tinerilor defavorizați;
- mesaje și postări în social media, care au rolul de a sensibiliza societatea cu privire la problemele tinerilor defavorizați, dar, totodată, informează despre activitățile proiectului.

Asigurarea durabilității financiare a serviciului. În scopul asigurării necesităților ce vizează gestionarea eficientă și calificată a serviciului social sunt realizate activități de *fundraising*, așa

cum sunt: Campania 2% din impozitul pe venit, Campania de Crăciun de colectare a produselor alimentare ”Încălzește o inimă”, Cocsursul de pictură ”Vernisaj de Primăvară”, Campania de fundraising ”Castagnata”, etc.

Rezultate

Din momentul implementării serviciului Locuința Socială Asistată „In Cammino” din mun. Chișinău, ce vizează oferirea suportului tinerilor defavorizați, din anul 2015 și până în prezent au fost găzduite și asistate 33 de fete iar 27 tinere au fost (re)integrate în comunitate, acestea fiind autonome din punct de vedere economic și social.

În perioada anilor 2018 – 2020 au fost găzduite și asistate 18 beneficiare care au înregistrat următoarele rezultate:

- *4 tinere au făcut studii la școlile profesionale;*
- 3 beneficiare au obținut diploma de categorie superioară la specialitatea de cusător-croitor în cadrul Centrului de Excelență a Industriei Ușoare din mun. Chișinău.
- 1 beneficiara a absolvit școala “Insula Speranțelor”, cu specialitatea frizer.
- *3 beneficiare au susținut examenul de BAC;*
- 2 beneficiare au obținut diploma de BAC în cadrul ciclului liceal.
- 1 beneficiara a obținut diploma de BAC în cadrul Colegiului de Construcții din mun. Chișinău.
- *2 beneficiare au fost înmatriculate la Liceul Seral nr.1;*
- *5 beneficiare au fost înmatriculate la studii superioare;*
- 1 beneficiara a fost înmatriculată la Academia de Studii Economice a Republicii Moldova; Facultatea TISE, Specialitatea “Tehnologia Informației”.
- 1 beneficiara a fost înmatriculată la Universitatea din Craiova, Specialitatea “Limbi Străine Franceză-Germană”.
- 3 tinere au fost înmatriculate la Universitatea de Stat din Republica Moldova, la Specialitățile: “Drept”, “Servicii hoteliere”, “Turism și agrement” și “Marketing și logistică”.
- *5 beneficiare au absolvit Colegiu;*
- 1 beneficiara a absolvit anul II al Colegiului de Ecologie, Specialitatea “Servicii anti-incendiar”.
- 1 beneficiara a absolvit anul III al Colegiului de Construcții, Specialitatea “Arhitectură”.
- 1 beneficiara a absolvit anul III al Colegiului de Pedagogie ”Alexei Mateevici”, Specialitatea “Asistent social”.
- 2 beneficiare au absolvit anul IV al Colegiului de pedagogie ”Alexei Mateevici”, Specialitatea “Educator”.
- *14 beneficiare au fost încadrate în câmpul muncii;*
- *17 beneficiare au participat la activități de voluntariat; (Campania de Crăciun ”Încălzește o inimă”, Campania de binefacere ”Castagnata”, Eveniment caritabil ”Vernisaj de Primăvară”, Campania ”Direcționează 2 %”, Campania ”Mărțișor”, activități de voluntariat în cadrul Centrului de Plasament al Copilului ”Regina Pacis”, activități de confecționarea măștilor de protecție pe perioada pandemiei pentru bătrânii nevoiași.*
- *5 beneficiare au participat la Școala de vară internațională ”Week of the World”, Italia;*
- *5 tinere au făcut cursuri de formare profesională la specialitățile de bucătar-culinar, frumusețe și estetică datorită parteneriatului de colaborare stabilit cu Open Gate International;*

- 16 beneficiare au participat la următoarele training-uri, seminare, workshop-uri, de dezvoltare personală:
- „Dezvoltarea încrederii în sine prin comunicare”.
- „Seminar despre Cupele Menstruale: cum se folosesc, ce avantaje și dezavantaje există în utilizarea lor, pentru bugetul personal și pentru mediu”.
- „Cum facem față stresului în perioada pandemiei și adaptarea la situației de criză prin tehnici de mindfulness”.
- Activități realizate în cadrul programului „New Media Incubator”.
- „Tinere autosuficiente cu o imagine de sine pozitivă”
- „Comunicare eficientă pentru o mai bună integrare socială”
- „Cum ne motivăm pentru un viitor asumat?”
- A fost elaborat un „**Ghid informativ pentru prevenirea îmbolnăvirilor cu virusului COVID-19 în Locuința Socială Asistată ”In Cammino”**;
- 17 beneficiare au participat la activitatea „Inspiră”.

După reintegrarea beneficiarilor în mediul social în cadrul serviciului se realizează activități de monitorizare post-integrare.

În loc de concluzii

Soluționarea problemelor tinerilor și îmbunătățirea calității vieții acestora necesită o abordare sectorială mai pronunțată, iar capacitatea de evaluare și integrare a perspectivei tinerilor în documentele de politică publică sectorială pot amplifica puternic efectele asupra tinerilor din Moldova, asigurând cu adevărat o dezvoltare eficientă și puternică a domeniului. În acest context, este imperativă nevoia de a dezvolta servicii sociale de suport pentru tineri prin stabilirea parteneriatul public-privat în vederea consolidării eforturilor ce va asigura drepturi și șanse egale de (re)integrare în comunitate a tinerilor defavorizați.

De asemenea, în urma investigării subiectului dat și din experiența acumulată se constată o serie de impedimentele cu care se confruntă prestatorii de servicii sociale în dezvoltarea, prestarea și îmbunătățirea calității serviciilor sociale adresate tinerilor defavorizați. Prin urmare sugerăm câteva **recomandări** ce vor spori procesul de dezvoltare a serviciilor de suport adresate tinerilor defavorizați:

- Lipsa resurselor financiare, a celor umane constituie un impediment foarte serios, de aceea e stringenta nevoie de o Strategie națională privind serviciile sociale care ar prevedea elaborarea și aprobarea unui *pachet minim de servicii sociale*, asigurat și finanțat direct din bugetul de stat.
- Este necesară creșterea ponderii procentuale din bugetul public național orientata spre sectorul social pentru tinerii defavorizați.
- Este necesară aprobarea normelor de cheltuieli pentru serviciile sociale a Locuințelor Sociale Asistate incluse în Nomenclatorul serviciilor sociale.
- Prevederea în legislația națională a facilităților pentru serviciile de întreținere (apă, gaz, energie electrică, etc.) pentru serviciile de îngrijire a beneficiarilor tineri în situație de risc.
- Elaborarea cadrului legal destinat serviciilor sociale tinerilor defavorizați (standarde minime de calitate sau regulamentele cadre).
- Elaborarea mecanismelor de implementare a legislației în vigoare ce vizează serviciile sociale
- Elaborarea unei platforme de comunicare cu specialiștii din domeniu.
- Crearea unei baze de date a comunității profesionale.
- Organizarea conferințelor, seminarelor, workshop-urilor de specialitate;

- Dezvoltarea parteneriatelor între mediul practic de prestare a serviciilor sociale și cel academic.

Fundația ”Regina Pacis”, având această experiență în a oferi servicii de socializare și de (re)integrare tinerilor defavorizați își propune să susțină și să extindă serviciile destinate tinerilor defavorizați pentru (re)integrarea cu succes a acestora în mediul social. De asemenea, își oferă expertiza în susținerea activităților de lobby la nivelul autorităților statale și consolidarea platformelor de comunicare cu specialiștii din domeniu și factorilor de decizie pentru a elabora un cadrul normativ-legal în scopul garantării unor servicii de calitate pentru a asigura sustenabilitatea și durabilitatea serviciilor sociale adresate tinerilor defavorizați.

Bibliografie

- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, *Situația demografică în anul 2019* [online] [citat 20.07.2020].
Disponibil:<https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6696>
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, *Tinerii în Republica Moldova în anul 2018* [online] [citat 12.08.2019]. Disponibil: https://ince.md/uploads/files/1511781081_tinerii-pe-piata-muncii.pdf
- BUCIUCEANU-VRABIE M., PAHOMII I., *Barometrul demografic situația tinerilor în republica moldova: de la deziderate la oportunități*, Institutul Național de Cercetări Economice, 2015 [online] [citat 13.08.2019]. Disponibil https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Barometru%20Demografic%203_Situatia%20Tinerilor%20in%20RM_2015_0.pdf
- *Integrarea priorităților tinerilor în politicile publice, Ghid practic pentru factorii de decizie din domeniul elaborării de politici* [online] [citat 13.05.2020]. Disponibil <https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Ghid%20politici%20tineret.pdf>
- LEGE Nr. 166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020” [online] [citat 11.06.2019]. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=345635>
- Raportul statistic (anual) nr. 103 * Copii aflați în situație de risc și copii separați de părinți al Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale din 18 martie 2020, nr.14/1720 [online] [citat 17.04.2020]. Disponibil: https://msmps.gov.md/sites/default/files/raport_cer_103_pentru_anul_2019.pdf
- Raportul Social anual 2017 al Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale [online] [citat 19.04.2019]. Disponibil <https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2020/10/RAPORT-SOCIAL-ANUAL-2017.pdf>
- *Tinerii pe piața muncii din republica moldova: competențe și aspirații*, Chisinau 2017 [citat 19.03.2019]. Disponibil https://ince.md/uploads/files/1511781081_tinerii-pe-piata-muncii.pdf